

УДК 339.56

*У. Х. Бабірлі,**аспірант, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса**С. В. Князь,**д. е. н., професор, завідувач кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів,**Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів**О. П. Павленко,**к. е. н., доцент кафедри менеджменту природоохоронної діяльності,**Одеський державний екологічний університет, м. Одеса*

НАПРЯМКИ РОЗШИРЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКАХ ЄС

*U. Babirli,**Postgraduate, Odessa State Ecological University, Odessa**S. Kniaz,**Doctor of Economics, professor, Head of the department of entrepreneurship**and ecological expertise of goods, National University "Lviv Polytechnic", Lviv**O. Pavlenko,**PhD in Economics, Assistant professor of department of management of nature safety activities,**Odessa State Ecological University, Odessa*

THE DIRECTIONS OF EXPANSION OF EXPORT POTENTIAL OF NATIONAL ENTERPRISES IN EU MARKETS

Проведено аналіз літературних джерел за тематикою визначення напрямів для розширення експортних операцій з України до країн ЄС. Визначено, що у науковій літературі значну увагу приділено дослідженню історичних та політичних факторів, які впливають на співпрацю України і ЄС, у той же час економічні тенденції визначені на основі актуальної інформації, не висвітлені достатнім чином. Проведено аналіз динаміки товарних експортних операцій з України до країн ЄС. Визначено, що найбільш перспективними країнами-споживачами національних товарів є Чехія, Бельгія, Польща, Угорщина, Словаччина, Франція, Нідерланди, Ірландія, Люксембург.

The research of science literature in sphere of determination the directions of expansion of export operations from Ukraine to EU has been conducted. Has been determined, that mainly political and historical factors of cooperation between Ukraine and EU were considered, but current economical trends were not highlighted enough in science literature. A study of dynamics of the export operations from Ukraine to EU in goods market has been conducted. It has been detected, that Czech Republic, Belgium, Poland, Hungary, Slovakia, France, Netherlands, Ireland, Luxembourg are the biggest consumers of Ukrainian goods.

Ключові слова: напрямки, експорт, експортний потенціал, країни ЄС.

Key words: directions, export, export potential, EU.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах нестабільного політичного та економічного середовища вимагає формування стратегічних орієнтирів щодо розширення експортного потенціалу. Це створить передумови для визначення і застосування конкурентних переваг, залучення інвестицій та впровадження інноваційних технологій. Розширення експортних можливостей національних підприємств сприятливо відобразиться на конкурентоспроможності української економіки та позитивним чином вплине на стабільність національної грошової одиниці.

Удосконалення експортного потенціалу вітчизняних підприємств може відбуватись на основі вибору перс-

пективних напрямків щодо реалізації експортних операцій на основі сегментації ринків за галузями і країнами. Якщо врахувати актуальні геополітичні тенденції у Східній Європі, можна підсумувати, що країни ЄС є більш надійним торговельним партнером для України. Це зумовлено політичним впливом Російської Федерації серед країн СНД та її військовою агресією проти України. Частка експортних операцій з України до країн ЄС станом на кінець серпня 2016 р. становила 37,7 %, у той же час частка експорту до країн СНД складала лише 16,7 %. Варто зазначити, що частка обсягів експорту до ЄС у порівнянні із кінцем серпня 2015 р. зросла на 4,4 %, а для країн СНД даний показник скоротився на 27,1%. Таким чином, ринки країн ЄС виступають стратегічним

орієнтиром для виявлення сегментів, на яких можливим є розширення експортних операцій з України.

Враховуючи актуальність для України політичні та економічні тенденції, виникає необхідність визначення напрямків розширення експортного потенціалу вітчизняних підприємств на ринках країн ЄС.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням проблем розвитку торговельних відносин України та країн ЄС у сфері експортних операцій до Європи займалися чимало вітчизняних науковців. Ця проблематика є особливо популярною із врахуванням актуальних міжнародних політичних змін у Східній Європі, які зумовлені агресивною поведінкою Російської Федерацією, найбільшого торговельного партнера України до 2011 р., та високою динамікою розвитку нових індустріальних держав у середній та східній Азії. Оскільки країни ЄС є одним із найбільших споживачів продукції, що головним чином виготовляється у країнах Азії, то Україна, як торговельний партнер для європейських держав виступає не менш привабливо.

До науковців, які розглядаються проблеми розширення експортних операцій з України до ЄС слід віднести таких вчених, як Власюк О. [1], Мовчан В., Веселовський А., Пирожков Л. [2]. Зазначені дослідники багато уваги приділили вивченню стратегічних орієнтирів щодо розвитку торговельних відносин України та країн ЄС. Проте роботи цих авторів носять загальний характер і не базуються на сегментації ринків за країнами і товарами, тим самим залишаючи напрямки розширення експортної діяльності з України до ЄС не розв'язаними.

Дослідження експортних можливостей України також відбувалось з точки зору політичних домовленостей, на яких базується співпраця вітчизняних та європейських суб'єктів господарювання. Так, визначення пріоритетних напрямків посилення економічної взаємодії в рамках міжнародних політичних домовленостей стало предметом дослідження таких науковців, як Гальперіна Л. [3], Гладський О. [4], Гончаренко Н. [5], Єгоров І. [6], Калина М. [7]. Зазначені науковці глибоко досліджують стратегічні експортні можливості України на ринках ЄС. Проте у цих роботах приводяться концептуальні засади реалізації політики покращення конкурентоспроможності вітчизняної економіки на міжнародній арені. Дослідження зазначених науковців базуються на аналізуванні внутрішніх проблем збільшення експорту з України. Багато уваги приділяється правовому регулюванню та вивченню профільних галузей, продукція яких може бути успішною на ринках країн ЄС. Проте поза увагою цих та інших науковців залишається вибір напрямків для розширення експортних можливостей України на ринках ЄС з урахуванням зовнішньої динаміки розширення або зменшення частки національної продукції.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Враховуючи актуальність досліджуваної наукової проблеми та те, що їй вирішенню приділено недостатньо уваги у наукових джерелах, доцільним є обрати наступну ціль написання статті: визначити напрямки розширення експортних можливостей України на ринках ЄС, сегментуючи їх за товарами та країною з урахуванням зовнішніх торговельних тенденцій, характерних для української продукції та зовнішніх інформаційних джерел.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Торговельні відносини України і країн ЄС базуються на тривалих історичних, культурних та політичних домовленостях і протиріччях, які мали місце у спільній історії народів європейського регіону. Пошук економічних рішень без врахування ретроспективних політич-

ної та соціальної взаємодії між Україною та країнами західної Європи є практично неможливим. Тому дослідження торговельної співпраці вітчизняних підприємств із європейськими має базуватись на історичному аналізі та врахуванні політичних домовленостей, що впливають на динаміку експортно-імпортних операцій. Цій проблематиці приділено значну увагу серед вітчизняних авторів. Проте поза увагою залишилась деталізація напрямків розвитку економічної між Україною та конкретними країнами на основі сегментації вітчизняних експортних можливостей за ринками.

При проведенні цього дослідження важливо орієнтуватись на об'єктивні статистичні дані. Серед офіційних джерел інформації — Державна служба статистики України та Європейська комісія. Проте детальний аналіз інформації, яка представлена цими ресурсами показує, що інформація інколи суперечить одна одній. Так, Державною службою статистики України опубліковано на офіційному сайті відомості про те, що обсяги експорту до країн ЄС у 2015 р. становили 13,015 млрд дол. США [8], у той же час у звіті Європейської комісії про результати торговельних відносин з Україною у 2015 р. [9], зазначено, що обсяги імпорту з України становлять 13,607 млрд дол. США (курс перерахунку долара США до євро обрано на рівні 1,06). Якщо дослідити темпи інфляції і порівняти дані, які постачаються Державною службою статистики України (ДССУ) та Світовим Банком, то можна виявити значні розбіжності. Так, за офіційними даними Світового Банку в Україні у 2015 р. спостерігалась інфляція 48,7 %, в той же час, за даними ДССУ — 43,3 %. Якщо дослідити значення обсягів експорту та імпорту для України за 2015 р., то можна виявити наступні розбіжності:

ДССУ — обсяг експорту з України складає 47,863 млрд дол. США, імпорт — 43,039 млрд дол. США, тобто спостерігається додатне торговельне сальдо 4,82 млрд дол. США.

Світовий Банк — обсяги експорту з України становлять 47,817 млрд дол. США, імпорт — 49,624 млрд дол. США, отже, від'ємне торговельне сальдо — 1,8 млрд дол. США.

Таким чином, на підставі аналізу інформації з двох незалежних джерел, можна отримати суперечливі результати. Враховуючи нестабільність національної грошової одиниці та її девальвацію у 2015 р., інформацію Світового Банку слід вважати більш достовірною, оскільки нестабільність гривні може бути зумовлена від'ємним результатом у співвідношенні експортних та імпортних операцій. Тому у цьому дослідженні дані ДССУ відкинуто як такі, що наводяться із значними похибками. Для визначення напрямків нарощення вітчизняного експорту доцільним буде використовувати дані Європейської Комісії.

Дослідження динаміки обсягів експортно-імпортних операцій України та країн ЄС варто розпочати із визначення загальної тенденції, яка зображена на рисунку 1.

Як бачимо, обсяги торговельних операцій між Україною та ЄС скорочуються протягом 2012—2015 рр., що зумовлено знеціненням національної грошової одиниці та переорієнтацією національних виробників на внутрішні ринки, внаслідок частковою втрати конкурентоспроможності європейських імпортних товарів і послуг в Україні. Слід зазначити, що на основі рисунка 1, можна підсумувати, що введення торговельних преференцій для українських підприємств-експортерів товарів та послуг до ЄС не зумовило зростання вітчизняного експорту. Динаміка експорту з України неухильно скорочується з 2012 по 2015 рр. Це несприятливо характеризує конкурентоспроможність вітчизняних товарів на європейських ринках.

Динаміка торговельних операцій України з різними європейськими країнами відрізняється. Так, обсяги експорту товарів з України до Естонії, Кіпру та Греції

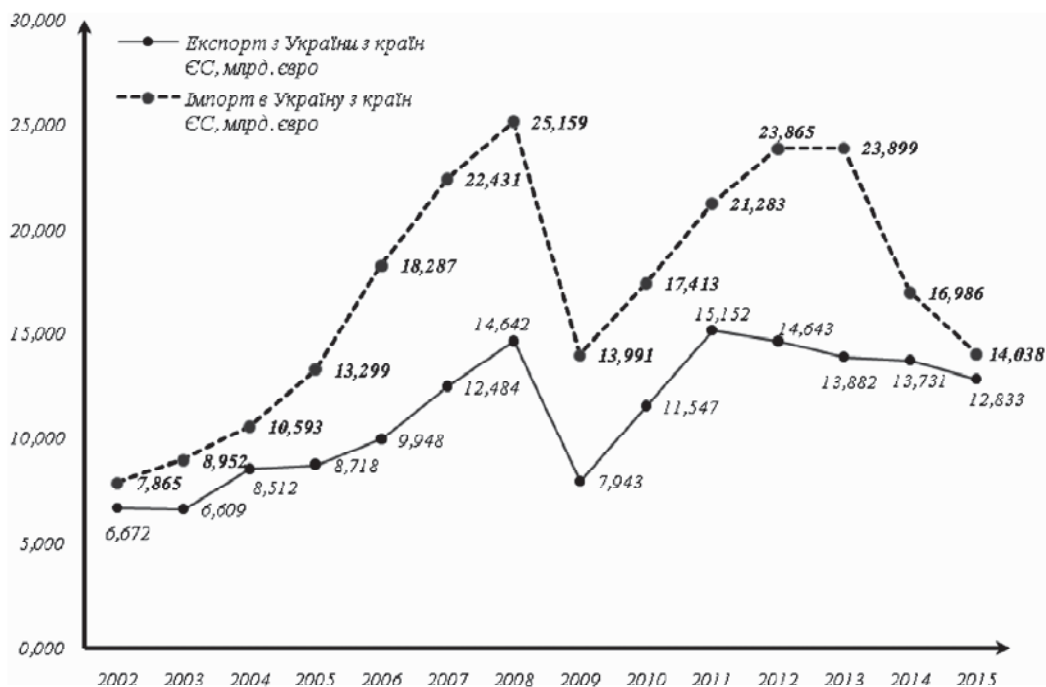

Рис. 1. Динаміка обсягів експорту та імпорту між Україною та країнами ЄС протягом 2002–2015 рр., млрд євро

Джерело: побудовано авторами на основі даних Європейської комісії.

скоротилися відповідно на 68,2, 35 та 47,7 % за період з 2002 по 2015 р. У той же час величина експорту до таких країн, як Люксембург та Ірландія зростає у 9 і 52 рази відповідно (902,26 % та 5182,67 %) протягом 2002–2015 рр. На рисунку 2 зображено величину приросту обсягів експорту з України до країн ЄС за період з 2002 по 2015 рр., у %.

Як бачимо, окрім аномально високого зростання експортних операцій до Ірландії та Люксембургу, також протягом досліджуваного періоду величина національного експорту суттєво зростає також у таких країнах Європи, як Нідерланди (411,5%), Португалія (382,2%), Мальта (276,0%), Польща (192,0%), Франція (131,5%), Швеція (138,3%), Словаччина (129,0%), Чехія (112,8%), Данія (112,9%), Бельгія (106,2%) та Угорщина (108,0%). Таким чином, визначені країни можуть розг-

лядатись як довгострокові торговельні партнери для українських експортерів. Розглянемо динаміку темпів приросту експорту товарів з України за період з 2002 по 2015 рр. з метою визначення чи виявлені на рисунку 2 тенденції є випадковими і носять тимчасовий характер (рис. 3).

На підставі рисунка 3, можна відзначити, що динаміка зміни експорту з України до ЄС протягом досліджуваного періоду є нестабільною і коливається в межах, приблизно, від -45 % на рік до +45 %. Це свідчить про відсутність довгострокових домовленостей про співпрацю між вітчизняними експортними підприємствами і європейськими імпортерами. Також варто зазначити, що значна частка національного експорту складається із металів та сільськогосподарської продукції, грошові об'єми експорту якої залежать від цін на міжнародних

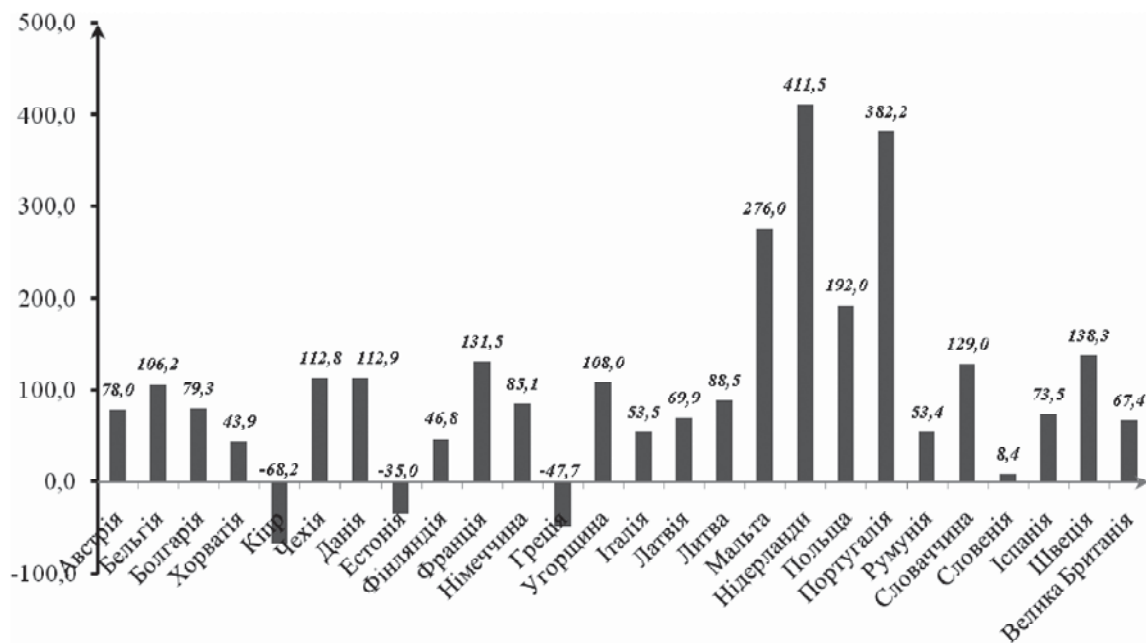

Рис. 2. Величина приросту експорту товарів до країн ЄС за період з 2002 по 2015 рр., %

Джерело: побудовано авторами на основі даних Європейської Комісії.

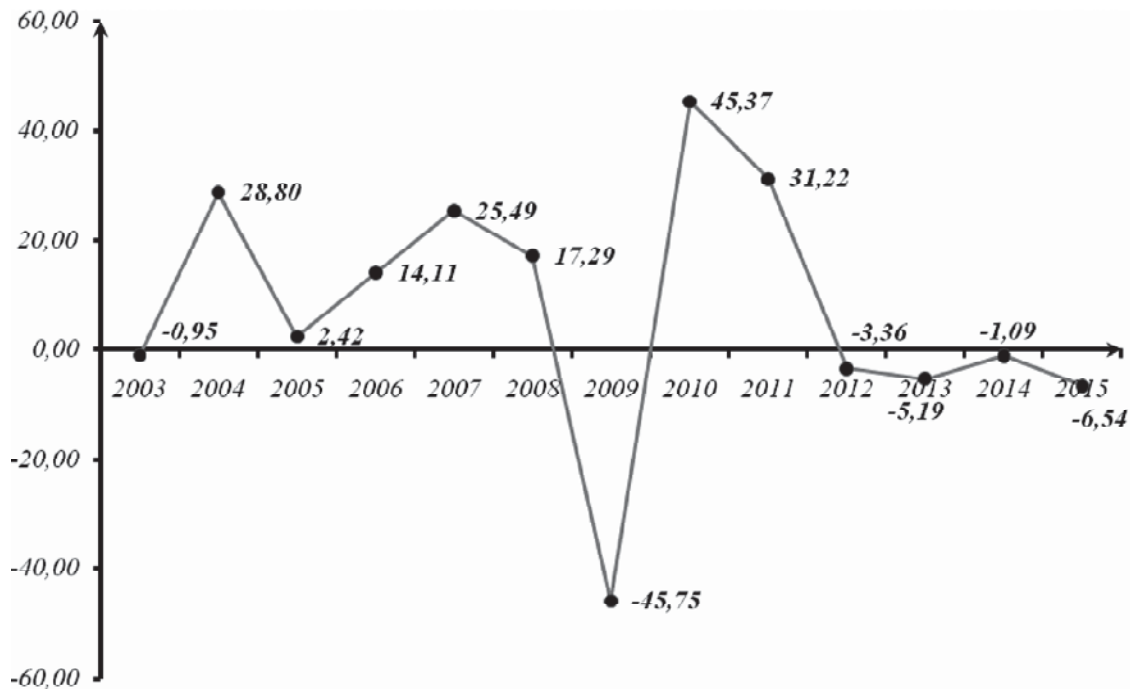

Рис. 3. Динаміка темпів приросту експорту товарів з України до країн ЄС за період з 2002 по 2015 рр., %

Джерело: побудовано авторами на основі даних Європейської Комісії.

ринках. Так, у 2008—2009 рр. відбулась глобальна фінансова криза, яка спричинила зменшення попиту на сировинних ринках, що негативно позначилось на вітчизняного товарному експорті.

Середньо річний приріст обсягів експорту з України до ЄС протягом періоду з 2002 по 2015 рр. становив 7,83 %. Протягом періоду з 2012 по 2015 рр. спостерігається зменшення активності національних суб'єктів на європейських ринках. Таким чином, можна відзначити, що незважаючи на нестабільність динаміки експортних операцій з України до ЄС, можна відзначити, що обсяги продажу вітчизняних товарів на деяких країнах зростає швидкими темпами.

При дослідженні динаміки обсягів експорту з України, важливим враховувати особливості економічних систем, які полягають у нелінійному впливі рішень, що приймаються суб'єктами господарювання на результати їхньої діяльності. Так, досвід і репутація здобута при

співпраці з підприємствами однієї країни може позитивно або негативно вплинути на результати взаємодії із підприємствами вже іншої країни. З цієї точки зору, необхідним є визначення взаємозв'язку між обсягами експорту з України до різних країн ЄС. Це допоможе визначити ті країни, співпраця з якими сприятливо впливає на результати співпраці з іншими, що логічно впливає із синергії економічних зв'язків (табл. 1).

На основі таблиці 1, можна відзначити, що існує висока додатна кореляція між обсягами експорту до таких груп країн: Австрія і Чехія (0,98), Бельгія і Чехія (0,90), Австрія і Польща (0,93), Австрія і Словаччина (0,88), Чехія і Польща (0,94), Чехія і Словаччина (0,91), Франція і Нідерланди (0,88), Німеччина та Італія (0,89), Німеччина і Литва (0,88), Угорщина і Нідерланди (0,88), Угорщина і Польща (0,89), Італія і Словаччина (0,93). Співпраця з деякими із цих країн може допомогти вітчизняним підприємствам вийти на ринки інших країн.

Таблиця 1. Кореляційна матриця динаміки між обсягами експортних операцій до країн ЄС, побудована на основі даних за період з 2002 по 2015 рр.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1	1,00																											
2	0,87	1,00																										
3	0,28	0,07	1,00																									
4	0,16	0,00	0,59	1,00																								
5	0,37	-0,46	0,30	0,33	1,00																							
6	0,98	0,90	0,23	0,22	-0,34	1,00																						
7	0,50	0,39	0,73	0,74	-0,06	0,50	1,00																					
8	-0,02	-0,19	0,03	-0,02	0,16	-0,02	-0,16	1,00																				
9	0,79	0,71	0,61	0,35	-0,16	0,79	0,62	0,07	1,00																			
10	0,83	0,83	0,42	0,23	-0,45	0,81	0,63	-0,20	0,74	1,00																		
11	0,83	0,74	0,56	0,42	-0,32	0,82	0,74	-0,23	0,83	0,85	1,00																	
12	-0,06	-0,19	0,75	0,38	0,65	-0,08	0,25	0,02	0,28	0,07	0,15	1,00																
13	0,73	0,77	0,24	0,23	-0,49	0,75	0,46	0,04	0,70	0,79	0,78	-0,02	1,00															
14	0,39	0,55	-0,12	0,19	-0,57	0,44	0,21	-0,33	0,23	0,60	0,50	-0,27	0,70	1,00														
15	0,78	0,60	0,52	0,51	-0,08	0,80	0,65	-0,03	0,80	0,61	0,89	0,21	0,69	0,30	1,00													
16	0,57	0,50	0,40	0,44	-0,04	0,60	0,70	0,23	0,54	0,47	0,50	0,02	0,44	0,03	0,58	1,00												
17	0,62	0,55	0,70	0,65	0,00	0,64	0,76	-0,08	0,79	0,68	0,88	0,42	0,76	0,43	0,86	0,51	1,00											
18	-0,26	-0,24	-0,12	0,40	0,12	-0,17	0,16	-0,21	-0,24	-0,35	0,00	-0,14	-0,16	0,01	0,12	-0,06	0,10	1,00										
19	0,07	0,12	0,38	-0,02	0,06	0,09	0,18	-0,06	0,09	0,34	0,28	0,48	0,18	0,15	0,14	0,12	0,29	-0,12	1,00									
20	0,73	0,83	0,24	0,19	-0,52	0,76	0,46	-0,21	0,66	0,88	0,83	-0,03	0,88	0,82	0,64	0,37	0,71	-0,18	0,39	1,00								
21	0,93	0,89	0,33	0,23	-0,41	0,94	0,56	0,05	0,84	0,87	0,89	0,00	0,89	0,50	0,83	0,62	0,76	-0,18	0,24	0,86	1,00							
22	0,72	0,83	-0,13	-0,16	-0,68	0,74	0,17	-0,02	0,46	0,74	0,59	-0,30	0,85	0,69	0,46	0,36	0,40	-0,28	0,27	0,84	0,82	1,00						
23	0,57	0,26	0,18	0,28	0,17	0,41	0,28	0,17	0,40	0,16	0,42	-0,04	0,23	-0,02	0,64	0,42	0,39	0,03	-0,13	0,19	0,41	0,10	1,00					
24	0,88	0,78	0,41	0,49	-0,31	0,91	0,72	-0,06	0,82	0,77	0,92	0,02	0,81	0,48	0,93	0,66	0,84	0,10	0,11	0,77	0,93	0,64	0,46	1,00				
25	-0,22	-0,30	0,30	0,55	0,33	-0,16	0,23	0,15	0,16	-0,28	0,07	0,18	-0,08	-0,10	0,30	0,15	0,26	0,31	-0,24	-0,13	-0,10	-0,41	0,58	0,10	1,00			
26	0,66	0,77	0,07	0,01	-0,54	0,71	0,29	0,00	0,56	0,69	0,59	-0,03	0,84	0,59	0,51	0,50	0,51	-0,21	0,37	0,81	0,81	0,90	-0,01	0,68	-0,28	1,00		
27	0,41	0,35	0,65	0,59	0,04	0,44	0,69	-0,37	0,50	0,52	0,78	0,41	0,44	0,37	0,70	0,32	0,82	0,38	0,50	0,58	0,51	0,19	0,17	0,66	0,17	0,32	1,00	
28	0,63	0,79	-0,23	-0,08	-0,61	0,65	0,10	-0,21	0,39	0,65	0,51	-0,34	0,82	0,81	0,36	0,13	0,39	-0,18	-0,05	0,78	0,67	0,87	-0,01	0,56	-0,39	0,74	0,15	1,00

Умовні позначення:

1 — Австрія, 2 — Бельгія, 3 — Болгарія, 4 — Хорватія, 5 — Кіпр, 6 — Чехія, 7 — Данія, 8 — Естонія, 9 — Фінляндія, 10 — Франція, 11 — Німеччина, 12 — Греція, 13 — Угорщина, 14 — Ірландія, 15 — Італія, 16 — Латвія, 17 — Литва, 18 — Люксембург, 19 — Мальта, 20 — Нідерланди, 21 — Польща, 22 — Португалія, 23 — Румунія, 24 — Словаччина, 25 — Словенія, 26 — Іспанія, 27 — Швеція, 28 — Велика Британія.

Джерело: побудовано на основі даних Європейської Комісії.

Так, до країн, експорт в які може позитивно позначитись на експорті в інші країни Європи слід віднести країни-сусіди — Польщу, Словаччину, Чехію, Угорщину та Австрію. Ринки цих держав можуть розглядатись, як "двері в Європу" для національного виробника.

Проведемо паралель між країнами, які можна включити до потенційних торговельних партнерів, у перспективі у яких можливим є нарощення експорту з України. З цією метою представимо окремо перелік країн, визначених на основі дослідження динаміки зміни обсягів експорту товарів та країн, виділених на основі кореляційного аналізу (табл. 2).

Таким чином, можна виділити спільну частину таблиці 2, країни ЄС, співпраця з якими не тільки зростає, а й позитивно впливає на торговельні відносини з іншими країнами. До них відносяться: Чехія, Бельгія, Польща, Угорщина, Словаччина, Франція, Нідерланди. Ринки зазначених європейських держав слід вважати одними із найбільш перспективних для вітчизняних товаровиробників. Проте враховуючи аномально високі темпи росту експорту до Ірландії та Люксембургу, ці країни також слід включити до перспективних країн партнерів. Частка експорту з України до зазначених країн протягом 2002—2015 рр. становила 38,32 %. На рисунку 4 зображено динаміку частки обсягів експорту до зазначених країн у загальному обсязі експортних операцій з України до ЄС протягом досліджуваного періоду у %.

Таким чином, можна відзначити, що частка експортних операцій до виділених вище країн ЄС зростає протягом 2002—2015 рр., що свідчить про наявність значного потенціалу для національної продукції на цих ринках. На рисунку 5 зображено динаміку обсягів експорту з України до виділеної групи країн ЄС у євро.

Таким чином, на основі аналізу частки обсягу експорту до виділених країн ЄС та загального значення цього показника можна відзначити, що динаміка зростання експортних операцій з України до виокремлених європейських держав є значно більш стійкішою та такою, що характеризується значним потенціалом щодо зростання. У таблиці 3 представлено відносну зміну обсягів експорту протягом 2002—2015 рр. у %.

Слід зазначити, що до групи країн, які є не настільки перспективними з точки зору збільшення українського експорту відносяться також Німеччина та Італія, проте темпи зростання експорту у ці країни та кореляційний аналіз показує, що теперішні обсяги експортних операцій базується головним чином на домовленостях сформованих раніше. Актуальні зміни динаміки обсягів експорту в Німеччину та Італію поступаються аналогічній зміні обсягів торгівлі з іншими країнами. Крім

Таблиця 2. Перелік потенційно найбільш сприятливих країн-партнерів ЄС для України, виділених за двома типами аналізу

№ з/п	Країни, виділені на основі аналізу динаміки обсягів експорту з України	Країни, обрані на підставі кореляційного аналізу обсягів експорту з України
1	Ірландія	Австрія
2	Люксембург	Чехія
3	Нідерланди	Бельгія
4	Португалія	Польща
5	Мальта	Словаччина
6	Польща	Франція
7	Франція	Нідерланди
8	Швеція	Угорщина
9	Словаччина	Італія
10	Чехія	-
11	Данія	-
12	Бельгія	-
13	Угорщина	-

Джерело: побудовано авторами.

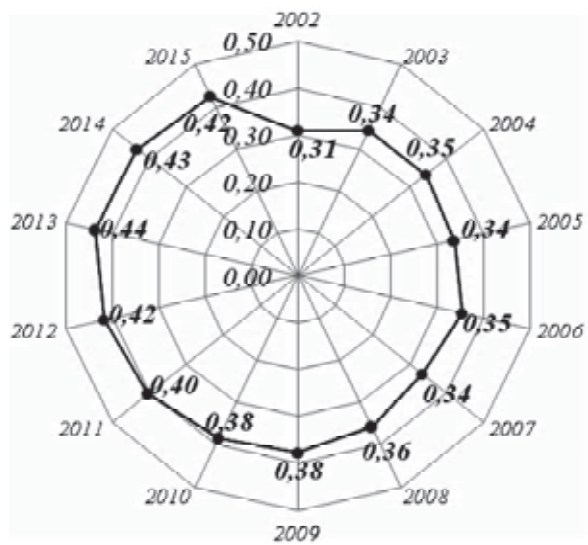

Рис. 4. Динаміка частки експорту з України до таких країн: Чехія, Бельгія, Польща, Угорщина, Словаччина, Франція, Нідерланди, Ірландія, Люксембург

Джерело: побудовано авторами.

цього, ринкам Італії та Німеччини притаманний високий рівень конкуренції, що дозволяє будувати торговельні відносини виключно у сфері експорту сировини або продукції із низькою доданою вартістю.

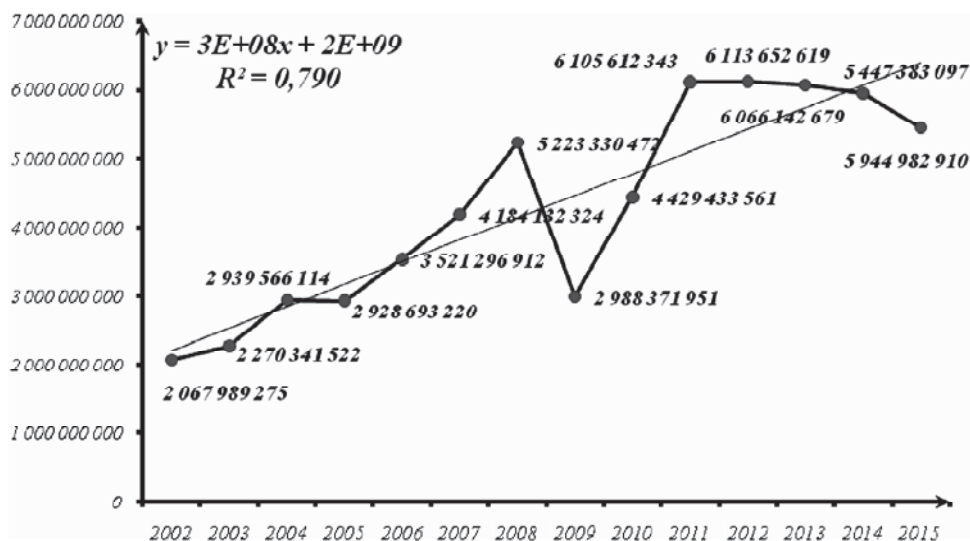

Рис. 5. Динаміка обсягів експорту з України до таких країн: Чехія, Бельгія, Польща, Угорщина, Словаччина, Франція, Нідерланди, Ірландія, Люксембург

Таблиця 3. Порівняльна відносна зміна обсягів експорту до визначених груп країн ЄС з України

№ з/п	Країни	Зміна, %
1	Чехія, Бельгія, Польща, Угорщина, Словаччина, Франція, Нідерланди, Ірландія, Люксембург	163,414
2	Австрія, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Данія, Естонія, Фінляндія, Німеччина, Греція, Італія, Латвія, Литва, Мальта, Португалія, Румунія, Словенія, Іспанія, Швеція, Велика Британія	60,637
3	Разом	92,333

Джерело: побудовано авторами.

ВИСНОВКИ

У результаті написання статті проведено дослідження наукових літературних джерел за тематикою аналіз напрямків розширення експорту вітчизняної продукції на ринки ЄС, у результаті чого виявлено, що даній проблемі у науковій літературі приділено недостатню увагу.

На основі аналізу інформації про торговельні відносини України та ЄС визначено, що найбільш повна, достовірна та актуальна інформація публікується Європейською Комісією, тому інформація, яка постачається цією організацією, стала основою для аналізу.

У результаті було обрано мету аналізу — визначити найбільш перспективні ринки за країнами для розширення експорту вітчизняної продукції. З цієї метою проведено дослідження динаміки обсягів експорту з України до кожної з країн ЄС та проведено між ними кореляційний аналіз. Це дало змогу визначити, що до найбільш перспективних країн-споживачів вітчизняних товарів слід віднести такі держави, як Чехія, Бельгія, Польща, Угорщина, Словаччина, Франція, Нідерланди, Ірландія, Люксембург. Проте ринки Німеччини та Італії, найбільших торговельних партнерів слід відкинути як такі, що характеризуються значними перспективами для національних виробників, оскільки для них притаманний високий рівень конкуренції, а значну частку національного експорту складають в основному товари з низького доданого вартістю.

На підставі проведених досліджень можна провести паралель у політичному відношенні країн ЄС до агресії Російської Федерації на сході України. Так, політики Німеччини та Італії не виступають з єдиною точкою зору щодо продовження економічних санкцій проти Росії. А політики Чехії, Польщі, Франції та Словаччини в основному однозначно впевнені у необхідності продовження економічних санкцій проти Росії.

Література:

1. Власюк О.С. Тенденції зовнішньої торгівлі України у I півріччі 2009 року: проблеми та шляхи їх подолання // Глобалізація і регіоналізація національних економік, інтеграційні процеси в рамках ОЧЭС і міжрегіональне співробітництво: сб. науч. трудов. — Одеса-Донець: ДонНУ, 2009. — С. 4—8.
2. Мовчан В., Веселовський А., Пирожков Л. Відносини Україна — ЄС: у вимірі року: щоквартальник. — 2009. — Грудень. — № 4. — 40 с.
3. Гальперіна Л. Європейський вибір України та можливості дотримання Маастрихтських критеріїв з точки зору внутрішньої макrorівноваги / Л. Гальперіна // Стратегія розвитку України. — 2005. — № 1. — С. 35—41.
4. Гладський О. Основні умови та фактори здійснення євроінтеграційного вибору України / О. Гладський // Вісник НАДУ при Президентіві України. — 2005. — № 3. — С. 94—101.
5. Гончаренко Н.І. Інтеграційний вектор України: гравітаційна модель зовнішньої торгівлі країн Європейського Союзу та України / Н.І. Гончаренко // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 1. — С. 78—84.

6. Єгоров І.Ю. Україна в світлі європейських індикаторів науково-технічного розвитку / І.Ю. Єгоров // Наука та наукознавство. — 2008. — № 1. — С. 3—10.

7. Калина М. Євроінтеграційна політика України в контексті необхідності досягнення відповідності копенгагенським критеріям Європейського Союзу / М. Калина // Вісник НАДУ при Президентіві України. — 2005. — № 1. — С. 346—352.

8. Сіденко В.Р. Потенціал економічного розвитку України в контексті європейської інтеграції / В.Р. Сіденко // Фінанси України. — 2007. — № 9. — С. 143—150.

9. Зовнішня торгівля України товарами з країнами ЄС у 2015 році / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/zd/ztt_ES/ztt_ES_u/ztt_ES15_u.htm

10. Trade in goods with Ukraine / European Union. European Commission [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113459.pdf

References:

1. Vlasiuk, O.S. (2009), Tendentsii zovnishn'oi torhivli Ukrainy u I pivrichchi 2009 roku: problemy ta shliakhy ikh podolannia [The trends of internal trade activity of Ukraine in first half part of 2009 year: problems and solutions], DonNU, Donetsk, Ukraine.
2. Movchan, V. Veselovs'kyj, A. and Pyrozhekov, L. (2009), "Relations between Ukraine and EU: in year dimension", Schokvartal'nyk, vol. 4, p. 40.
3. Hal'perina, L. (2005), "Europe choice of Ukraine and opportunities to reach Maastricht parameters in point of internal economic balance", Stratehiia rozvytku Ukrainy, vol. 1, pp. 35—41.
4. Hlads'kyj, O. (2005), "Main conditions and factors of Ukrainian EU choice", Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy, vol. 3, pp. 94—101.
5. Honcharenko, N. I. (2008), "Integration vector of Ukraine: gravity model of external trade of EU countries and Ukraine", Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 1, pp. 78—84.
6. Yehorov, I. Yu. (2008), "Ukraine in the light of EU indicators of science and technological development", Nauka ta naukoznavstvo, vol. 1, pp. 3—10.
7. Kalyna, M. (2005), "Europe policy of Ukraine in a context of reaching of Copenhagen's parameters of EU", Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy, vol. 1, pp. 346—352.
8. Sidenko, V. R. (2007), "Potential of economical development of Ukraine in a context of EU integration", Finansy Ukrainy, vol. 9, pp. 143—150.
9. Ukrainian state service of statistic (2016), "External trade of Ukraine in goods markets with EU in 2015", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ-2009/zd/ztt_ES/ztt_ES_u/ztt_ES15_u.htm (Accessed 7 September 2016).
10. European Union. European Commission (2017), "Trade in goods with Ukraine", available at: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113459.pdf (Accessed 17 February 2017).

Стаття надійшла до редакції 03.03.2017 р.